Kutsal Kitap'a göre kadın ile erkeğin eşitliği – öğretmede ve önderlikte de

Hans-Jörg Ronsdorf · Eylül 2023 · Ekim 2026'da gözden geçirildi

Genel bakış ve içerik

Kavramlara kısa bir yol haritası[1]:

- ***Öğretme ve önderlik***
- ***Tamamlayıcılık***
- ***Eşitlikçilik***

Kadınların önderlik etmesine ve öğretmesine karşı argümanlar

- ***Öğretme yasağı***
- ***Susma buyruğu***
- ***Baş ve boyun eğme***
- ***İsrail'in erkek kâhinleri ve İsa'nın 12 öğrencisi***
- ***İhtiyarlar, gözetmenler ve diyakozlar için koşullar***

Öğretmede ve önderlikte de erkeklerin ve kadınların eşitliği için argümanlar:

- ***Yaratılışa dayalı argüman***
- ***Eski Antlaşma'da kadınlar***
- ***Yeni Antlaşma'da kadınlar***
- ***Tarihsel argüman – kilise tarihinde kadınlar***
- ***Kurtuluş öğretisine dayalı (soteriyolojik) argüman***
- ***Ruhsal armağanlara dayalı (karizmatik) argüman***

Özet

- **Cinsiyetler arası ilişkiye dair benim tanımım**

Alıntı: "Evet, gerçekten de kuşaklardır kadınların var olup olmamasına karar veren iki Kutsal Kitap metni vardır."

Bu cümleyi ilk okuduğumda, saf feminizm böyle konuşur diye düşünmüştüm. Bugün, yıllar sonra, abartılı bir biçimde ifade edilmiş olsa da bu cümlenin doğru olduğunu kabul etmek zorundayım. IDEA dergisindeki en son yayınlar ve okuyucu mektupları bunu bana bir kez daha doğruladı.

Kavramlara kısa bir yol haritası:

Önderlik ve öğretme

Bir kiliseye önderlik eden kişiler, Yeni Antlaşma'da (bundan sonra kısaca YA) farklı terimlerle anılır:

- Gözetmenler (Grekçe episkopos; Filipililer 1:1; 1 Timoteos 3:1),
- İhtiyarlar (Grekçe presbyteros; Titus 1:5)
- Diyakozlar (Grekçe diakonos; 1 Timoteos 3:8)
- Çobanlar (Grekçe poimen; Efesliler 4:11)
- Önderler, yöneticiler (Grekçe hegeomai; İbraniler 13:17; Elçilerin İşleri 15:22, büyük olasılıkla yerel kiliseyi aşan düzeyde)

Gözetmenler ve ihtiyarlar, Elçilerin İşleri 20:17, 28'de tek bir hizmetin/görevin iki adı olarak eş anlamlı kullanılır. Hizmetlerinin içeriğinden çok gerekli koşullar betimlenmiş olsa da şunu saptayabiliriz:

- Kiliseye "başkanlık eder", ona özenle önderlik eder ve Tanrı önünde onun için sorumluluk taşırlar (1 Selanikliler 5:12; İbraniler 13:17; 1 Petrus 5:2-3);
- Kiliseyi iç tehlikelere (çekişme, bölünmeler vb.) karşı korur, sahte öğretişe karşı durur (Titus 1:9; Elçilerin İşleri 20:28-31) ve uyarırlar;
- İnsanlarla ruhsal danışmanlık içinde ilgilenir ve zayıflara sahip çıkarlar (1 Selanikliler 5:12; İbraniler 13:17; Elçilerin İşleri 20:35);
- Bir çoban gibi kiliseye yol gösterir, koruma ve ruhsal besin sağlarlar (Elçilerin İşleri 20:28; 1 Petrus 5:2 vd.). Sürü kilisedir; güçlülerden ve zayıflardan, yaşlılardan ve gençlerden, kadınlardan ve erkeklerden, ergenlerden ve çocuklardan oluşur.

Yeni Antlaşma'da Petrus ve Yuhanna dışında bu tür kişilerden hiçbiri, ne erkek ne kadın, adıyla anılmaz. Belki bir istisna vardır: Korint yakınlarındaki Kenhereli Fibi, hizmetkâr (Grekçe *diakonos*) ve koruyucu/başkan (Grekçe *prostatis*) diye anılır (Romalılar 16:1-2).

Bugün bildiğimiz anlamda pastör Yeni Antlaşma'da yoktur; pastör, bu terimlerin ve onlara bağlı hizmetlerin bir özeti ya da karışımıdır. Bu yüzden Yeni Antlaşma böyle bir kişiye seslenemez, çünkü böyle bir kişi o biçimde yoktu; kadınların pastör olup olamayacağını da ne yasaklayabilir ne de onaylayabilir.

Elçilerin İşleri ve Pavlus'un mektupları, ilk Pavlusçu kiliselerde resmî görevlerden söz etmez. Kiliselerin nasıl yönetildiğini bugün tam olarak kavramak bizim için zordur; çünkü Yeni Antlaşma'daki kanıtlar tek tip önderlik unvanları göstermez. Önderlik önemliydi ve vurgulanıyordu; ama Pavlus başka önderleri çoğu zaman çok genel olarak "emektaş" ya da "mücadele arkadaşı" diye anıyordu. Önderlere unvan vermek yerine onların etkinlikleri üzerinden konuşmayı yeğliyordu.

Öğretmen olmak (Grekçe *didaskalos*, 1 Korintliler 12:28) ya da önder/başkan olmak (Grekçe *kybernesis*, 12:28; ya da Grekçe *proistemi*, Romalılar 12:8; 1 Selanikliler 5:12; 1 Timoteos 5:17) farklı etkinlikler ve farklı armağanlardır; ama bir insan ikisine birden sahip olabilir.

Başkanlık etmek ve önderlik etmek, egemenlik sürmek anlamına gelmez (bir kadının erkeğe egemen olmasının yasaklandığı 1 Timoteos 2:12 anlamında da değil). İsa bu hizmetleri şöyle betimler:

> *"On öğrenci bunu duyunca Yakup'la Yuhanna'ya kızmaya başladı. İsa onları yanına çağırıp şöyle dedi: 'Bildiğiniz gibi, ulusların önderi sayılanlar onlara egemenlik tasladığı ve büyükleri onlar üzerinde güç kullandığı halde, sizin aranızda böyle değildir;* ***tersine, aranızda büyük olmak isteyen, hizmetkârınız olsun; ve aranızda birinci olmak isteyen, herkesin kölesi olsun****.'" Markos 10:41-44*
>
> *"Aralarında, hangisinin en büyük sayılması gerektiği konusunda bir çekişme de çıktı. İsa onlara şöyle dedi: 'Ulusların kralları onlara egemenlik sürer; onlar üzerinde güç kullananlara da velinimet denir.*

> *Ama siz öyle olmayın; tersine, aranızda en büyük olan en genç gibi, **önderlik eden** (Grekçe hegeomai) **de hizmet eden gibi** olsun. Çünkü hangisi daha büyüktür, sofrada oturan mı, hizmet eden mi? Sofrada oturan değil mi? Ama ben aranızda hizmet eden biri gibiyim.'" Luka 22:24-27*
>
> *"Aranızdaki Tanrı sürüsünü güdün; gözetmenliği zorla değil, gönüllü olarak yapın; çirkin kazanç için değil, istekle yapın; ve size emanet edilenlere **egemenlik taslayanlar** gibi değil, sürüye örnek olanlar gibi davranın." 1 Petrus 5:2-3*

Gözetmenlerin hizmeti, Tanrı tarafından verilmiş, farklı armağanlarla temellenen ve örnek bir yaşamda *ahlaki* bir yetki olarak algılanan bir yetkiyi içerir. Kilise, gözetmeni görevi içinde böyle tanır.

Elçilerin **öğretişi** vardır; bu, Tanrı yolunda yaşamaya uygun olan, Kurtarıcı Tanrımız'a ait iyi ve sağlam öğretiştir, Mesih'in öğretişidir (Elçilerin İşleri 2:42; 1 Timoteos 1:10; 4:6; 6:3; Titus 2:10; 2 Yuhanna 9). Öğretişin içeriği Müjde'dir, Tanrı'nın amacıdır ve sonuçta Eski ve Yeni Antlaşma'dan oluşan bütün Kutsal Yazılar'dır. Timoteos bunu öğretmeye çağrıldı; ihtiyarlar öğretme yeteneğine sahip olmalıdır ve öğretmenliğin ruhsal armağanı, yani lütuf armağanı vardır.

Önderlik etmeye öğretmek de dahildir. Bunun egemenlik sürmekle hiçbir ilgisi yoktur. Burada da bir yetki vardır. Ama bu yetki, öğretme yeteneğine sahip olmakta ve kilise içinde sağlam öğretişi aktarabilen ve gerçeğin sözünü doğru biçimde açıklayabilen biri olarak tanınmakta yatar. Öğretmen, öğrenenlere hizmet eder.

Kilisemizin ibadetlerinde olduğu biçimiyle **vaaz etmek**, öğretmekle bir tutulamaz. Pavlus "vaaz etmeyi" armağanlar ve hizmet işlevleri listesinde saymaz; büyük olasılıkla vaaz etmek, kiliselerin toplantılarında normalde gerçekleşen bir şey olmadığı için. Söz konusu olan imanlı kardeşlere yönelik bir hizmet değildi. Yeni Antlaşma'da Hristiyan hizmeti bağlamında vaaz etmek, pratikte müjdelemekle aynı anlamdadır (Grekçe *kerysso*, vaaz etmek, duyurmak, ilan etmek). Ve kadınlar en başından beri Müjde'yi ailelerine ve arkadaşlarına ve onların da ötesine duyurdular.

Şimdi Kutsal Kitap'ta bu haliyle bulunmayan iki terime geçelim. Bu terimler, Hristiyan dünyasında cinsiyet sorusundaki iki tartışmalı düşünce akımını adlandırır.

Tamamlayıcılık

Bu terim Amerika Birleşik Devletleri'nden gelir ve John Piper ve Wayne Grudem gibi tanınmış teologlar tarafından kadın ile erkek arasındaki ilişkiye uygulanmıştır. Bu görüş 1988'de sözde ***Danvers Statement on Biblical Manhood and Womanhood*** ile yayımlandı (burada Almanca olarak indirilebilir: **Danvers-Erklaerung.pdf (reformierte-freikirche.de)** (nazik izinleriyle). Ancak o zamandan beri bu terim Almanca konuşulan bölgelerde de kadın ile erkek arasındaki ilişkiyi betimlemek için yerleşmiştir; ama hiyerarşik bir ilişki olarak. Kadın eşit değerdedir, ama eşit konumda değildir. Cinsiyetler arasındaki ayrım "eşit değerde, ama farklı roller" diye betimlenir. Kadın olduğu için yapmasına izin verilmeyen hizmetler vardır. Bu görüşe göre bunların başında erkeklere öğretmek ve önderlik etmek gelir.

Ancak tamamlayıcılık, kilisenin tarihsel öğretişini ***yansıtmaz***; bu öğretiş yaklaşık 60 yıl öncesine kadar kadının erkeğe göre değersiz ve aşağı olduğunu varsayıyordu. Kadının boyun eğmiş olması bundan kaynaklanıyordu; bütünüyle kadına dair aşağılayıcı ve kısıtlayıcı bir görüş. Tamamlayıcılığın savunduğu eşit değer ve büyük ölçüde eşit konum, yaklaşık 60 yıldan eski olmayan yeni bir olgudur. Erkeğin ayrıcalıklı tutulmasının ve kadının kısıtlanmasının nasıl yorumlandığı konusunda çeşitli biçimler, yani geniş bir yelpaze vardır.

Bugünkü evanjelik tamamlayıcılığı, kendisi de düşüşün bir sonucu olan ataerkilliğin yeniden işlenmiş, ılımlı ya da yumuşak bir biçimi olarak görüyorum. Bunu söylerken, ilişki yukarıdaki anlamda tamamlayıcı olarak anlaşılıp yaşansa da iyi işleyen ve sevgi dolu evlilik ilişkilerinin var olduğunun farkındayım. Ama bu, söz konusu görüşü ne doğru ne de Kutsal Kitap'a uygun kılar.

Eşitlikçilik

İngilizce konuşulan dünyada, belirli kısıtlamalarla benim de savunduğum görüşe eşitlikçilik (egalitarizm) denir. Burada, terimin ardında tam olarak neyin gizlendiği ve içeriğinin tam olarak ne olduğu önemlidir. Kadın ve erkeğe dair bu görüş, tamamlayıcılıkla aynı zamanda ortaya çıktı. Almanca kullanımda "egaliter" sözcüğü toplumsal adaleti ve fırsat eşitliğini hedefler. Tanımı şudur: Bir toplum ya da topluluk içinde cinsiyet ya da başka özellikler nedeniyle hiçbir dezavantaja uğratılmamak.

Bunun arkasında tamamen duruyorum; imanlı kadınlar da, kendileri bu hareketlerin hiçbir zaman parçası olmamış ya da olmak istememiş olsalar bile, son 100 yılda kadın hakları hareketinin bütün kazanımlarından şükranla yararlanabilirler.

Ancak terim, aynı ölçüde reddettiğim tek tipleştirme çağrışımını da taşır. Kadın ile erkek arasındaki birçok bakımdan güzel olan fark yaratılış düzenine aittir ve eşitlikçilik tarafından düzleştirilmemelidir. Karşılıklı ve iki yönlü olarak birbirinin karşısında yer almayı vurgulayan **mütualizm** (karşılıklılık) terimi tercih edilmelidir.

Kişisel

Birkaç yıl öncesine kadar tamamlayıcılığı savundum ve kilisemde ve evliliğimde onu yaşadım ve öğrettim. Bu, bir koca olarak karımı sevdiğim ve iş birliğine açık olduğum, ama ilke olarak önderliğin ve son sözün bende olduğu anlamına geliyordu. Bu aynı zamanda kadınların önderlik etmediği, vaaz vermediği ya da kilisenin önünde öğretmediği anlamına geliyordu. Dünyasal ataerkilliğin bu "yumuşak" ya da "Hristiyanlaştırılmış" biçiminden, sürekli Kutsal Kitap incelemesi ve Kutsal Kitap'a sadık yazarların eserleri sayesinde vazgeçmek zorunda kaldım. Bu benim için zor bir süreçti; çünkü onlarca yıl tam tersini anlamış ve yaşamıştım. Bugün ne kadar yanıldığım konusunda gözlerimin açılmış olmasına şükrediyorum. Bunu 2020'de "Kadınlar, Bizi Bağışlayın!" ("Frauen, vergebt uns!") adlı kitabımda ayrıntılı olarak ortaya koydum ve ana sayfamda kendi yazılarımla ya da başka yazarların yazılarıyla temellendirdim:

www.hans-joerg-ronsdorf.de

Konuşmamın sonunda bugün tam olarak neyi savunduğumu ve teolojik tartışmada görüşümü nasıl adlandırdığımı kısaca özetleyeceğim.

Önderlik etmeye ve öğretmeye karşı argümanlar:

Bugünkü toplantı, bu konuda temelden farklı görüşlerin bulunduğunu göstermektedir. Buna çoğu zaman yoğun bir duygusallık da eklenir ve bu, nesnel bir fikir alışverişini zorlaştırır. Herkes bu güne kendi geçmişiyle, kendi yetişme biçimiyle, kendi kanaatiyle, iyi ve kötü deneyimleriyle ve beklentileriyle gelir. Ve umarım kendini sorgulamaya açık olarak, biraz da soğukkanlılıkla.

Aşağıda, bence kız kardeşlerin kilisede önderlik etmesine ve öğretmesine karşı en sık ileri sürülen itirazları ele alıyorum. Tam da bu argümanları bir zamanlar ben de savundum. Benim için tamamen açık

ve inandırıcıydılar. Onlardan sapmak bana göre, Kutsal Kitap'ın merkezinden çıkıp eşit hakların ve feminizmin çeşitli ideolojik biçimleriyle kutlandığı dünyaya uyum sağlamak demekti.

Öğretme yasağı

Benim için açık bir buyruk, burada aktardığım şu Pavlus sözüydü:

> *"Kadın sessizce ve tam bir boyun eğişle öğrensin.* ***Kadının öğretmesine ya da erkek üzerinde egemenlik kurmasına izin vermiyorum; sessiz kalmalıdır.*** *Çünkü önce Adem, sonra Havva yaratıldı. Aldatılan da Adem değildi; kadın aldatılarak suç işledi." 1 Timoteos 2:11-14*

Bir noktada şunu fark ettim: Açık bir buyruk gibi görünse de, kadınlara yönelik bu öğretme yasağı yalnızca tek bir ayetle – tekrar ediyorum, yalnızca tek bir ayetle – ilişkilendirilebilir. Bu buyruğun bütün zamanlar ve bütün yerler için taşıdığı erimi bir kez düşünürseniz, bu tuhaftır.

Bu öğretme yasağını nitelendirebilmek için şunu sormak gerekir: Bu mutlak bir öğretme yasağı mıdır? Yalnızca erkeklere karşı mı geçerlidir? Kadın, kadınlara, gençlere ve çocuklara öğretebilir mi? Yoksa sahte öğretişi öğretemez, ama sağlam öğretişi öğretebilir mi? Bunu yalnızca bu ayetten yanıtlamak olanaksızdır.

Her zaman olduğu gibi, yalnızca tek bir ayet geçerli değildir; bütün Kutsal Yazılar'a danışmak gerekir. Kutsal Yazı'yı Kutsal Yazı'yla karşılaştırmak gerekir. Luther'in deyişiyle: "Kutsal Yazı kendi kendini yorumlar."

Bu yüzden şimdi aşağıdaki ayetleri, yukarıdaki Pavlus sözüyle, yani kadınlara yönelik sözde öğretme yasağıyla karşılaştıracağım:

> *İsa öğrencilerine şöyle der: "Bu nedenle gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin; onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adıyla vaftiz edin;* ***size buyurduğum her şeyi yerine getirmeyi onlara öğretin****. İşte ben çağın sonuna dek her an sizinle birlikteyim." Matta 28:18-20*

Bu, İsa'nın herkese, kadınlara da verdiği öğretme görevidir. Kadınlar da İsa'nın öğrencileri arasındaydı. Kadın öğrenciler de, yani öğrenen kadınlar da, sonra başkalarına öğretebilmek için İsa'nın yanında öğrendiler. **İsa bunu istiyor!** Bu her ortamda, her yerde olabilir: kilisenin tapınma toplantılarında, erkeklere ya da yalnızca kadınlara karşı, aile içi-özel alanda ya da kamusal alanda.

> *"Apollos havrada cesaretle konuşmaya başladı.* ***Priskila ile Akvila*** *(karı koca) onu dinleyince yanlarına aldılar ve* ***Tanrı yolunu ona daha doğru biçimde açıkladılar****" (Elçilerin İşleri 18:26).*

Tanrı yolu, kurtuluş tarihidir. Ve Hristiyan vaftizidir; çünkü Apollos görünüşe göre yalnızca Yahya'nın vaftizini biliyordu. "Açıklamak" burada "öğretmek" ya da "eğitmek" olarak anlaşılmalıdır. 1 Timoteos 2:12'yi her kadına/kız kardeşe yönelik bir öğretme yasağı olarak uygulayan, onu Priska'ya da uygulamak zorundadır. Kesin olan tek şey şudur: O öğretti ve sessiz kalmadı. Bu, Efes'te oldu; onun ve kocasının Apollos'a ders verdiği yerde – Timoteos'un, Pavlus'un öğretme yasağını içeren mektubunu aldığı yerde. Burada evrensel bir öğretme yasağı okunursa, şöyle ifade etmek gerekirdi: ***Priska'nın öğretmesine ya da erkek (Apollos) üzerinde egemenlik kurmasına izin vermiyorum; sessiz kalmalıdır.*** Tanrı'nın esinlenmiş Sözü'nün kendi içinde çelişki taşımadığını varsaydığımıza göre, kadınlara kilisede evrensel bir öğretme yasağını reddetmek zorundayız.

Pavlus bir Hristiyan toplantısında ***bulunan herkesi*** şöyle çağırır:

> *"Öyleyse ne yapmalı, kardeşler (kız ve erkek kardeşler anlamında)? Toplandığınızda **her birinizin** bir mezmuru, **bir öğretişi**, bir vahyi, bir dili, bir yorumu vardır. Her şey bina etmek için olsun." (1 Korintliler 14:26).*

Pavlus Timoteos'a, **insanların** (Grekçe *anthropois*; erkek kardeşler **ve** kız kardeşler) başkalarına **öğretmesi** gerektiğini, böylece onların da başkalarına **öğretebileceğini** söyler:

> *"Birçok tanığın önünde benden (Timoteos) duyduklarını, başkalarına **da öğretmeye** yeterli olacak güvenilir **kişilere** emanet et." 2 Timoteos 2:2*

Bu anlamda **yaşlı kadınlar "iyi olanı öğretenler"** olmalıdır (Titus 2:3). Bu eğitimin yeri ve çerçevesi belirlenmemiş ya da sınırlanmamıştır; özellikle genç kadınları eğitmelidirler. **(Kadın ihtiyarlar;** Grekçe *presbutidas*; 4. yüzyılda *kadın ihtiyarlara* bu ad veriliyordu; ama burada yalnızca yaşlı bir kadın da kastedilmiş olabilir.**)**

Sonuç: Kadınların öğretmesine hiçbir kısıtlama yoktur. Hangi yerde olursa olsun, kime öğretirlerse öğretsinler. Belirleyici olan, onların armağanı, sağlam öğretişi öğretme konusundaki güvenilirlikleri ve hizmetlerinin istendiğine ya da kilise ve önderleri tarafından yetkilendirildiğine dair kilisenin onayıdır. **Bu nedenle, aktarılan metinler ışığında bu Pavlus sözü zamandan bağımsız ve dünya çapında bir öğretme yasağı olamaz!**

1 Timoteos mektubunun birçok kez gösterdiği gibi, söz konusu olan sahte öğretiş ve onu evlere taşıyan kadınlardır. Pavlus burada Efes'teki, kendilerini çağrılmış hisseden ve bunu yapma hakkını ya da yetkisini zorla ele geçiren zengin kadınların **yerel bir sorununa** değinir. Bu, **zamanla sınırlı bir buyruktur**; bu gezegendeki her Hristiyan kadın için bağlayıcı bir buyruk değildir. Efes'teki bu bir ya da birkaç sorunlu kadın, önce gönüllü olarak ve öğrenmeye istekli biçimde sağlam öğretişe boyun eğmeliydi; öyle ki öğretme yeteneği kazansınlar ve sonra belki kadın ihtiyar olsunlar. Sağlam öğretişe boyun eğerek öğrenmemiş olduğu için sahte öğretiş öğretmek, kanıtlanabilir biçimde tipik bir kadın sorunu değildir. Ama Efes'te Timoteos'un ilgilenmesi gereken bir sorundu.

"Kadının erkek üzerinde ***egemenlik kurmasına*** izin vermiyorum" cümlesindeki "egemenlik kurmak" sözcüğü (Grekçe *authentein*) olumlu bir sözcük değildir. Yeni Antlaşma'da yalnızca bu yerde geçer ve *egemenlik sürmek* için olağan olarak kullanılan sözcük değildir. Tersine, olumsuzdur ve "**yetkiyi zorla ele geçirmek**" (İngilizce King James Version'ın ifadesiyle) anlamını taşır, **hem de haksız olarak.**

Konuşma yasağı

Öğretme yasağı metni çoğu zaman doğrudan 1 Korintliler 14'teki konuşma yasağıyla ilişkilendirilir. Bunlar zaten konumuz hakkında açıkça konuşan ve kadınları özel olarak kısıtlayan yegâne metinlerdir. Yaklaşık 10 yıl öncesine kadar, aşağıdaki ayetlerin açıkça buyurduğu gibi kadınların ibadette susması gerektiği benim için açıktı:

> *"Kadınlar toplantılarda **sussun**; çünkü onlara **konuşma izni yoktur**; Yasa'nın da dediği gibi boyun eğsinler. Bir şey öğrenmek isterlerse, evde kendi kocalarına sorsunlar; çünkü **kadının toplantıda konuşması ayıptır**." 1 Korintliler 14:34-35*

Bu açık kanaatim, Pavlus'un kendisi tarafından sorgulandı. Pavlus daha önce, 11:5'te, büyük bir olasılıkla tapınma toplantısında dua eden ve peygamberlik eden kadınlardan söz eder. Ayrıca 14. bölümde Pavlus'un bütün kardeşlere, kilisenin bina edilmesi için sözlü katkılarla katılmaları yönünde en az 5 somut çağrısı vardır. Tanrı'ya "dudakların meyvesi" denen övgü kurbanları sunan genel bir kâhinlik

de susmayla düşünülemez. Bu arada, Hanna'nın övgüsü ya da Meryem'in övgü ezgisi (Magnificat) ibadette okunduğunda, bu kadınlar esinlenmiş Söz aracılığıyla konuşmaktadır.

Bu ayetler bu yüzden büyük bir bilmecedir; çünkü Pavlus'un, Yeni Antlaşma'nın ve Eski Antlaşma'nın genel olarak ve özel olarak söylediği her şeyle çelişirler. Kutsal Kitap okuyucularının çoğunun fark ettiği bu çelişki için sayısız açıklama girişimi vardır. Bazı kiliseler Kutsal Kitap'a sadakat güdüsüyle mutlak susmayı uygulamaya çalışır. Ben bugün hâlâ böyle uygulandığı Kardeşler hareketinden geliyorum. Orada kadınlar vaaz edemez, dua edemez, ilahi öneremez, ibadete önderlik edemez. Yalnızca birlikte ilahi söyleyebilir ve "Amin" diyebilirler.

Bu iki ayette kadınlara üç kez konuşmak yasaklanır, ya da onlara susmaları buyrulur. **Bu mutlak ve kesindir ve atlatılamaz ya da tefsirle çözülemez.** Kardeşler hareketi dışındaki muhafazakâr ya da Kutsal Kitap'a sadık yorumcular bu kesin susma buyruğunu çözmeye çalışırlar; ama bununla mutlak susma buyruğunu her seferinde yumuşatırlar.

Philip B. Payne, bu ayetlerin Codex Vaticanus ve Codex Fuldensis'te (4. ve 6. yüzyıldan önemli ve kapsamlı el yazmaları) sonradan eklenmiş olarak işaretlendiğini kanıtlamıştır. Ayrıca bu iki ayet bir yerde bizdeki gibi 33. ayetten sonra durur, ama başka el yazmalarında ancak 40. ayetten sonra gelir. Bu, bu ölçüde eşsizdir ve metnin bir kenar notu olduğuna, sonradan bir kopyacı tarafından doğru bulduğu yere eklendiğine dair bir işarettir. Kenardan bir kez eklendikten sonra bütün kopyacılar onu asıl Pavlus metniymiş gibi özenle kopyaladılar.

Ne Yeni Antlaşma'da ne de Eski Antlaşma'da, bu metni doğrulayabilecek, bu durumda kadınlar için böylesine geniş kapsamlı sonuçları olan, az da olsa benzer bir buyruk vardır. Bu nedenle bu metin bağlayıcı bir buyruk olamaz. Birçok Kutsal Kitap yorumcusu ve çevirmeni bu ayetleri Pavlus'a ait saymaz ve erken bir ekleme (2. yüzyıl) olarak görür.

Bu arada, bu ayetlerin pratik ve tutarlı biçimde uygulanması neredeyse olanaksızdır. Sağduyu bile bize, kadınlara toplantıda her türlü konuşmanın yasaklanamayacağını söyler.

Öğretme ve önderlik tartışmasının bütünü için bu ayetler devre dışı kalır.

Baş ve boyun eğme

Sözde öğretme yasağı metni ve sözde susma buyruğu, kadının gerekli boyun eğmesine işaret eder. Yeni Antlaşma'da kadınlar en az yedi kez kocalarına boyun eğmeye çağrılır. Bu neden böyledir? Bunun nedeni yaratılış düzeni olamaz (bunun hakkında daha sonra daha fazlası); çünkü yaratılış düzeni, bir boyun eğme çıkarılabilecek bir hiyerarşi farkını temellendirmez.

Esas olarak iki metin söz konusudur: biri Efesliler 5'ten, diğeri 1 Petrus 3'ten.

> *"Mesih'e duyduğunuz saygıdan ötürü **birbirinize boyun eğin**. Ey kadınlar, Rab'be boyun eğer gibi kendi kocalarınıza [boyun eğin]." Efesliler 5:21-22*

Pavlus her şeyden önce tek taraflı değil, karşılıklı bir boyun eğme ister.

> *"Aynı şekilde ey kadınlar, **kendi kocalarınıza boyun eğin**; öyle ki, bazıları Tanrı'nın sözüne inanmasa bile, karılarının davranışıyla, söze gerek kalmadan kazanılsınlar, …. **Siz de aynı şekilde ey kocalar**, [kendi karılarınıza boyun eğin] karılarınızla, daha zayıf bir kap olan kadınla anlayışla yaşayın; yaşam lütfunun ortak mirasçıları olarak onlara saygı gösterin ki, dualarınız engellenmesin." 1 Petrus 3:1, 7*

Petrus'ta da Pavlus'taki gibidir – o da tek taraflı değil, karşılıklı boyun eğme ister. Yine de, adeta aynı nefeste kadınlar boyun eğmeye çağrılır. O dönemde kadınlar zaten hiyerarşik olarak boyun eğmiş durumdaydı. Onlar için böyle bir çağrı yeni ya da yabancı bir şey değildi. Bu, o zamanlar kültürel ve toplumsal bir uzlaşıydı. Belki o zamana kadar zorunluluktan boyun eğmişlerdi; şimdi ise İsa'nın kadın öğrencileri olarak O'nun gücüyle ve yürekten boyun eğebiliyorlardı.

Elçiler, o dönemin antik cinsiyet rolleri ilişkisine karşı yazmaz ve çalışmazlar. Bir yandan kadının boyun eğmesini onaylarlar; öte yandan – ve bu yenidir – erkekleri sevgiye ve özenli davranışa çağırırlar. **Erkeklere önderlik etmeleri, yönetmeleri ya da egemenlik sürmeleri, hatta boyun eğme talep etmeleri buyrulmaz.**

Luther'in "ev levhaları" (*Haustafeln*, Almanca) diye adlandırdığı, antik ev düzenine ilişkin buyruklar, **Müjde'nin ve Mesih sevgisinin çoğu zaman sert ve şiddet dolu ilişkileri değiştirmesiyle o dönemin toplum düzenlerini içten içe aşındırır.** Yani Müjde'yle her şey bir günden ötekine hemen değişmez; ama bir yeniden düşünme ve davranış değişikliği süreci başlar. Bu sürecin sonunda örneğin köleliğin sona ermesi vardır; elçiler bunu talep etmemişti, ama bu, Müjde'nin özünde zaten mevcuttu.

"Hristiyan" boyun eğmesi (yani imanlı kardeşler arasında, imanlı kocalar ve karılar da dahil olmak üzere boyun eğme) **alçakgönüllü, sadık ve sevgi dolu bir saygı gösterme, iş birliği ve destektir.** Alçakgönüllülük ve yumuşak huyluluk gibi, boyun eğme de olağan bir Hristiyan karakter özelliği olmalıdır. Ve ideal olarak karşılıklılığa dayanmalıdır.

Erkeğin kadının başı olması ne anlama gelir (1 Korintliler 11:3)? Almanca dilinde tahmin edebileceğimizin aksine, bu, önderlik eden, yöneten, egemenlik süren ya da hükmeden bir "reis" (*Oberhaupt*, Almanca) anlamına gelmez. Pavlus bu mecazı kullandığında, bu sözcük **kaynak ve köken** anlamına geliyordu. Nitekim kadın erkekten alınmıştı (11:8) ve bu yüzden erkeğe onur göstermeliydi. Kadının başı olarak erkek, onun hükümdarı değil, önderi değil, onu seven, koruyan, geçimini sağlayan ve ona bakan kurtarıcısıdır (Efesliler 5:21-33). Baş mecazı, hem erkek ile kadının sevgi dolu birliğini hem de Mesih'e göre yönlenen, bedenine yönelik bakımı simgeler.

Kısaca özetlersek şöyle denebilir: Dünyevi Grekçe sözlükler, Grekçe Kutsal Kitap ve Pavlus'un dil kullanımı, Pavlus'un "baş" derken "yetki"yi kastetmediğini gösterir. **Kutsal Kitap hiçbir yerde kadınla ilişkide erkeğin üstün egemenliğini ya da bir önderlik rolünü öğretmez.**

İbranice'yi Grekçeye çeviren Septuaginta, İbranice'de *baş* sözcüğü önder, lider, hükümdar anlamında kullanıldığında *kephale* sözcüğünü değil, başka bir sözcüğü kullanır. Buradan, *kephale*'nin anlamının bu yöne işaret etmediği sonucu çıkar.

İsrail'in erkek kâhinleri ve İsa'nın 12 öğrencisi

Yalnızca erkek kâhinler ve 12 erkek öğrenci, benim için yalnızca erkeklerden oluşan bir önderlik lehine güçlü bir argümandı.

İsrail'de yalnızca erkek kâhinler vardı. Ama Tanrı'nın dileğinin ve isteğinin, **erkek olsun kadın olsun herkesin** kâhin olması olduğunu saptamak zorunda kaldım:

> *"**Siz** benim için kâhinlerden oluşan bir krallık ve kutsal bir ulus olacaksınız. İsrailoğulları'na söyleyeceğin sözler bunlardır." (Mısır'dan Çıkış 19:6)*

Bu, gelecek için de önceden bildirilir:

> *"RAB'bin kâhinleri diye anılacaksınız; size Tanrımız'ın hizmetkârları denecek." Yeşaya 61:6*

Eski Antlaşma'da bunun neden henüz gerçekleşmediğini söylemek zordur: Bir neden, Levili kâhinliğin Kenan putperest kültlerinin adanmış kadınlarına, kadın kâhinlerine ve fahişelerine karşıt olması gerekmesi olabilir.

> *"İsrail kızları arasında adanmış (tapınak fahişesi) bir kadın olmayacak, İsrail oğulları arasında da adanmış bir erkek olmayacak." Yasa'nın Tekrarı 23:17*

Kâhinlik hizmeti, Levili kurban kültü içinde gerçekleştiğinde, bir kasabınkiyle karşılaştırılabilecek ağır bedensel bir işti. Erkekler ortalama olarak (her zaman olduğu gibi istisnalar dışında) kadınlardan bedensel olarak daha güçlüdür.

Yeni Antlaşma'da, Tanrı'dan doğmuş olan herkesin bir kâhin olduğu kısıtlamasız geçerlidir. Bu nedenle Eski Antlaşma'ya geriye dönüp bakıldığında, yalnızca erkeklerin kâhin olmasının nedeni cinsiyet olamaz (İbraniler 2 – 10; 1 Petrus 2:9; Vahiy 1:6; 5:10).

12 öğrenci, Yakup'un 12 oğlunu ya da İsrail'in 12 oymağını ancak Yahudi erkekler olarak temsil edebilirdi. Onlar eski antlaşmadan yeni antlaşmaya eşsiz geçişi simgeler.

Önderler ve gözetmenler bugün Yahudi erkekler olmak zorunda değildir: Önder olmayı arzulayan herkes davetlidir, uluslardan gelen erkekler de. Yahudi erkekler olarak 12 elçinin bulunması, kadınların önderlik görevlerinden dışlanması anlamına gelmez. Bir kadın olan Yunya, Pavlus tarafından elçi diye anılır (Romalılar 16:7); tıpkı Barnaba'nın elçi diye anılması gibi (Elçilerin İşleri 14:14).

İhtiyarlar ve gözetmenler için koşullar

Öğretme yasağının yöneltildiği Efes'teki kadın (ya da kadınlar) belki bir gözetmen olmak mı istiyordu? Bizdeki bölüm ayrımı 1 Timoteos 3:1'i şöyle başlatır:

> *Bu söz güvenilirdir: **Biri** gözetmenlik görevine özeniyorsa, iyi bir işi arzuluyor demektir.*

Pavlus bu kadın (ya da kadınlar) için, ardından gelen koşulları yerine getirirlerse gözetmen olabilme olasılığını pekâlâ görüyor gibidir. İlk adım, sessizlik ve boyun eğiş içinde öğrenmek ve dış görünüşte alçakgönüllü olmak olurdu. Efes'in varlıklı kadınları uygunsuz davranmak yerine (2:9) ***iyi işler*** yapmalıydı (2:10). Pavlus gözetmenlik görevine değinmek için benzer bir ifade kullanır: Biri ihtiyarlık görevine özeniyorsa, ***iyi bir işi*** arzuluyor demektir (3:1). İhtiyarlık görevi, bu kadınların gerekli koşulları kazanırlarsa özenebilecekleri iyi bir iştir.

Ama Pavlus 3:1-7'de yalnızca erkeklere seslenmiyor mu? Hayır, kesinlikle hayır. "***Biri***" (Grekçe *tis*) cinsiyet bakımından tarafsız bir sözcüktür. "***Kadın ya da erkek*** biri gözetmenlik görevine özeniyorsa" anlamına gelebilir. **Pavlus kadınları, kendilerine yasaklanmış bir göreve özenmeye teşvik eder miydi?** Pavlus "biri/herkes" ifadesinin çoğu zaman konusu olduğunu, 5. ayette "biri/herkes"i tekrarlayarak açıkça gösterir; Titus 1:6'daki koşut gözetmen koşulları listesinde de aynı biçimde. ***1 Timoteos 3:1-13'te ya da Titus 1:5-9'da kilise önderlerinin koşullarında tek bir eril zamir bile yoktur. Ancak bu, Almanca çevirilerden anlaşılmaz.***

Peki o zaman "**tek kadının kocası**" koşulu ne olacak? Bu ifade, insan öyle düşünürdü, ancak erkekler için geçerli olabilir. Hayır; çünkü bütün cümle bir **deyim** olarak anlaşılmalıdır. Bazıları bir sözcüğü, yani "koca"yı (erkek) alıp keyfî olarak bağlamından koparır ve ondan yeni bir koşul türetir – yani her gözetmenin "erkek" olması gerektiğini. Ancak tamamlayıcılar da dahil olmak üzere Kutsal Kitap

yorumcularının çoğu "tek kadının kocası" ifadesini, **çok eşlilerin ya da cinsel bakımdan sadakatsiz erkeklerin** gözetmenlik görevinden dışlanması olarak anlar.

Bu deyime çifte bir anlam yüklemek, yani hem çok eşlilerin dışlanmasını hem de gözetmenlerin erkek olması gerektiğine dair evrensel bir koşulu okumak haksızdır ve Pavlus'un gözetmenlere ilişkin öteki çok anlamlı koşullarının çoğunu saçmalığa indirgerdi. Bütün gözetmenlerin köleleri olan "kendi ev halkı" ve "iman edecek" ve "tam bir ciddiyetle" söz dinleyecek yaşta birkaç "çocuğu" olmak zorunda mıdır?

1 Timoteos 3:11'de kadın diyakozlar için koşullar sayıldığına göre, 3:12'de diyakozlar için koşullarda geçen aynı "tek kadının kocası" ifadesi kadınları dışarıda bırakamaz.

"Tek kadının kocası" ifadesinde dile gelen **tek eşlilik** ilkesi erkekler ve kadınlar için eşit ölçüde geçerlidir; tıpkı "komşunun karısına göz dikmeyeceksin" (Mısır'dan Çıkış 20:17) buyruğunun, komşusunun eşine göz diken bir erkek ya da kadın için eşit ölçüde geçerli olması gibi. Bu nedenle "tek kadının kocası" ifadesinin en doğru çevirisi "***tek eşli***"dir; çünkü bu, eril biçimlerle kurulmuş Grekçe deyimin kapsamlı anlamını en iyi yansıtır.

Kadınlara gözetmenlik görevini yasaklayan hiçbir elçisel buyruk yoktur (örneğin 1 Korintliler 14:34-35'teki susma buyruğu gibi).

Peki bu soru 1. yüzyılda ortaya çıkmış olsaydı, neyi varsaymak ya da neye dayanmak gerekirdi? Eski Antlaşma'da erkeklerin önderliğine istisnalar zaten varsa, geniş anlamda toplumda da istisnalar varsa, İsa'nın ve elçilerin kadınlara karşı tutumu egemen kültürden daha olumluysa ve kadınlar Ruh'un armağanlarını alıp kullanıyor ya da evlerinde ev kiliselerini topluyorlarsa, o zaman kiliselerde önderliğin kadınlara yasak olduğunu varsaymak için hiçbir temel yoktu.

Öğretmede ve önderlikte de erkeklerin ve kadınların eşitliği için argümanlar:

Cinsiyet sorusunda Kutsal Yazılar'a bir kez tarafsız ya da sonuca açık biçimde yaklaşmaya çalışırsanız, eşitliği çeşitli açılardan bulursunuz. Öğretme ve önderlik konusu bütün Kutsal Yazılar ışığında incelenmeli, bir ya da iki kısa metinle belirlenmemeli ya da daraltılmamalıdır.

Yaratılış anlatısı benim için yeni bir keşifti; beni yeniden düşünmeye yöneltti ve Yeni Antlaşma'nın bu konudaki metinlerini de nasıl okumam gerektiği konusunda bir yol ayrımı oldu. Bu yüzden en baştan başlıyoruz:

Yaratılışa dayalı argüman

Her iki cinsiyet için de aynı şey geçerlidir: İkisi de Tanrı'nın suretini taşır ve ikisi de verimli olmalı ve egemenlik sürmelidir. İlk durumda hiçbir sıralama ya da hiyerarşi yoktur, hiçbir görev ya da rol paylaşımı da yoktur.

> *"Tanrı şöyle dedi: '**Kendi suretimizde, kendimize benzer insan yapalım**; **onlar** denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, evcil hayvanlara, bütün yeryüzüne ve yerde sürünen bütün canlılara **egemen olsunlar**!' Tanrı insanı kendi suretinde yarattı, onu Tanrı'nın suretinde yarattı; onları erkek ve dişi olarak yarattı. Ve **Tanrı onları kutsadı ve onlara şöyle dedi: 'Verimli olun, çoğalın, yeryüzünü doldurun ve onu denetiminize alın; denizdeki balıklara, gökteki kuşlara ve yeryüzünde hareket eden bütün hayvanlara egemen olun!'"** Yaratılış 1:26-28*

Havva'nın yaratılışı etkileyici biçimde betimlenir. O neden yaratıldı?

> *“İnsanın yalnız olması iyi değil; ona **kendisine karşılık gelen bir yardımcı** yapacağım.” Yaratılış 2:18 (Elberfelder [Almanca Kutsal Kitap çevirisi]; dipnot: onun **karşısındaki**, onun karşılığı gibi)*
>
> *Einheitsübersetzung (Almanca): Ona **kendisiyle eşit düzeyde** bir yardımcı yapacağım.*
>
> *Gute Nachricht (Almanca): Ona yardım eden ve **ona uygun düşen** bir varlık yaratacağım.*
>
> *Zürcher Bibel (Almanca): Ona **kendisine göre** bir yardımcı yapacağım.*

“Kendisine karşılık gelen bir yardımcı” – İbranice “ezer kenegedo” – tam olarak ne anlama gelir?

> ***ʿēzer = “güç, yardım, kurtarıcı (erkek), kurtarıcı (kadın), koruyucu, kudret”***
>
> *Eski Antlaşma’da 16 kez “Tanrı bizim yardımımızdır”, 3 kez askerî bir koruyucu için; dolayısıyla asla daha aşağıda olan bir şey değil, tersine belki de daha üstte olan bir şey.*
>
> ***kĕnegĕdô: kĕ = gibi + negĕd = önünde + ô = onun → “onun önündeymiş gibi”***
>
> *Bu ifade sözcüğü sözcüğüne şunu anlatır: “onun önündeymiş gibi bir güç”*
>
> *Gündelik dilde şu anlama gelir: “ona karşılık gelen bir güç”*

Yardımcı olarak kadın, bir ast tanımlamaz, bir boyun eğme ya da hiyerarşi temellendirmez. Tersine, Adem’in bir can yoldaşına ihtiyacı vardır. Bir müttefike. Bir ortağa. Bir karşısındakine, bir tamamlayıcıya. Varlığının her yönüne karşılık gelen bir eşe: bedensel, duygusal, ruhsal, zihinsel; dışsal olduğu kadar içsel olarak da. Özetle “kendisine karşılık gelen bir yardımcı” ile kastedilen budur.

Pavlus da erkeğin ve kadının yaratılışına bakarak şöyle özetler: “Bununla birlikte Rab’de ne kadın erkeksiz ne de erkek kadınsızdır.” 1 Korintliler 11:11

Düşüşten önceki yaratılış düzeni, kadını ve erkeği eşit konumda ve eşit haklara sahip görür. Hiyerarşi yoktur. Olamazdı da; çünkü hiyerarşi ancak düşüşten sonra başlar:

> *“Kadına şöyle dedi: … Arzun kocana yönelecek, **ama o sana egemen olacak**.” Yaratılış 3:16*

Bu, düşüşün sonuçlarının betimlenmesidir. Erkeğin kadına egemen olması, yaratılışta Tanrı’nın isteği değildi. Bu egemenlik günahlıdır. Günümüze kadar tarih bu trajediyi etkileyici biçimde kanıtlar. Bunda iyi hiçbir şey yoktur, ruhsal hiçbir şey yoktur. **Bu bir yaratılış düzeni değil, düşüşün sonucu olarak daha çok bir yaratılış DÜZENSİZLİĞİDİR.** Düşmüş bir yaratılışta güçlünün egemenliği. Bu yüzden erkeğin bu tek taraflı egemenliğini, Hristiyanlaştırılmış ve Yeni Antlaşma’nın içine okunmuş (eisegesis) olsa bile, desteklememeliyiz.

Tarihsel argüman

İsrail’in tarihi ve Yeni Antlaşma’nın tarihi, aynı şekilde kilise tarihi de, kadınların öğretebileceğini ve önderlik edebileceğini, bunu yapmalarına izin verildiğini ve yapmaları gerektiğini kuşkuya yer bırakmadan gösterir. Bu kadınlar bu işlevlerde son derece doğal biçimde betimlenir. Hiçbir yerde, sanki Tanrı erkekler bulunmadığı için kendi koyduğu bir düzeni geçici olarak yürürlükten kaldırıyormuş gibi bir istisna olarak nitelendirilmez.

Eski Antlaşma’da kadınlar

Kadın peygamber Miryam, İsrail’e önderlik etmek için Tanrı tarafından gönderilir (Mika 6:4; bkz. Mısır’dan Çıkış 15:20-21). Tanrı’nın kendisi Mika 6:4'te şöyle der: “Seni Mısır’dan çıkardım, kölelikten kurtardım ve önünden Musa’yı, Harun’u ve Miryam’ı gönderdim.”

Demek ki Tanrı'nın kendisi halkının önünden bir kadın da göndermiştir! Erkek eksikliği yoktu, Musa ve Harun oradaydı; bu önderlik ekibinde bir kadının bulunması O'nun isteğiydi.

Debora, "RAB'bin ortaya çıkardığı" ve "İsrail'i düşmanlarının elinden kurtaran" hâkimlerden biridir (Hâkimler 2:16, 18; 4:10, 14, 24; 5:1-31); bir kadın peygamber ve bütün İsrail'in en yüksek önderidir (4:4-5). Eş ve anne (4:4; 5:7) olan Debora, İsrail'in askerî komutanı Barak'a "Git!" diye buyurma yetkisine sahipti (4:6, 14) ve Barak gitti. Ortak yetkiyle iyi bir iş birliği yaptılar: Barak askerî komutan olarak, Debora ise **başkomutan** olarak.

Kraliçe Ester, Yahudilerin 75.000 düşmanıyla birlikte Haman'ın soyunun yok edilmesini sağlayacak kadar etkiye sahipti (Ester 7:1-10; 9:1-32). Mordekay'la birlikte "tam yetkiyle yazdı ….. Ester'in buyruğu bu kuralları doğruladı" (9:29-32).

Kâhinler, yeniden bulunan Yasa Kitabı hakkında **kadın peygamber Hulda**'ya danıştılar ve onun ruhsal önderliğine bağlandılar. Kral, ihtiyarlar, peygamberler ve halk da dahil olmak üzere İsrail'in önderleri, onun sözünü Tanrı tarafından açıklanmış söz olarak kabul ettiler (2 Krallar 22:14-23:3; 2 Tarihler 34:22-32). İsrail'in erkek önderliğinin bir kadın aracılığıyla söylenen Tanrı sözüne itaati, büyük olasılıkla İsrail tarihindeki en büyük uyanışı başlattı (2 Krallar 22:14-23:25; 2 Tarihler 34:29-35:19).

Yeşaya'nın karısı bir ***kadın peygamberdi***: "**Peygamber kadına** yaklaştım; o gebe kalıp bir oğul doğurdu. RAB bana, 'Adını "Yağma çabuk, çapul yakın" koy' dedi." Yeşaya 8:3

Eski Antlaşma'da, Tanrı'nın kadınların erkekler üzerinde böyle bir siyasal ya da dinsel yetki kullanmasına yalnızca özel koşullar nedeniyle izin verdiğini söyleyen tek bir metin bile yoktur; bu durumlar Kutsal Kitap'a dayalı bir ilkenin istisnaları olarak da betimlenmez.

Yeni Antlaşma'da kadınlar

İsa'yla birlikte antik Yahudiliğin cinsiyet sorusuna yeni bir insanlık boyutu girer. Annesi bir kadın peygamber olur ve onun övgü ezgisi (Magnificat), daha önce Hanna'nın övgüsü (1 Samuel 2:1 vd.) gibi esinlenmiş Yazı olur (Luka 1). İsa'nın yanında kadınlar saygı ve değer görür; onlara ayrım gözetmeden yönelir, onları yüceltir; O'nun yanında öğrenebilir ve öğrenmeleri gerekir, O'nun öğrencileri olabilirler. Bu, birkaç istisna dışında, neredeyse bir tabunun yıkılmasıydı.

Bütün özgüvenini yitirmiş bir kadına kendini Mesih olarak açıkladı. Kadın O'ndan daha önce hiç kimsenin duymadığı sözler işitir. Bu karşılaşmanın sonuçları oldu: İlk Hristiyan misyoner **Samiriyeli bir kadındı**: "O kentteki Samiriyelilerin birçoğu kadının tanıklığı sayesinde İsa'ya iman etti" (Yuhanna 4:39; krş. 4:28-42).

Kadın öğrenciler vardı (Luka 8:1-3); örneğin İsa'nın ayaklarının dibinde oturup öğrenen, sonra bunu başkalarına aktarmak için öğrenen Meryem gibi – ve böylece İsa'nın Matta 28'de öğrencilere verdiği görevi, yani vaftiz etmeyi ve öğretmeyi tam olarak yerine getiren.

Dirilmiş Mesih'in ilk olarak aradığı ve dirilişinin ve yaklaşan göğe yükselişinin müjdesini duyurmakla görevlendirdiği kişi **Mecdelli Meryem**'di (Yuhanna 20:14-18). "Elçi" "gönderilmiş kişi" anlamına geldiğine göre, Mesih'in onu **elçilerin elçisi** olarak atadığını söylemek yerindedir. İsa öğrencilere görünmeden önce, dirilişinin haberini onlara bir kadın aracılığıyla iletti. Onlara hemen kendisi de rahatlıkla görünebilirdi. Ama bununla onlara şunu öğretmek istiyordu: Siz erkekler, bir kadının tanıklığına bir erkeğin tanıklığına inandığınız gibi inanmalısınız; çünkü onu ben gönderdim! Yeni bir kurtuluş çağı doğmak üzereydi!

Mesih için önderlik – ki O bunu alçakgönüllü, hizmet eden önderlik olarak yeniden tanımlamıştır (örneğin Yuhanna 13:3-17) – kadınlar için en az erkekler için olduğu kadar uygundur.

Romalılar 16:1-16'da Pavlus, Hristiyan hizmetinde emektaşları olarak nitelendirdiği on kişiyi adıyla selamlar. **On kişiden yedisi kadındır**:

Fibi, "Kenhere'deki kilisenin diyakozu" (16:1) ve "ben de dahil birçok kişinin önderi/koruyucusu[2]" (16:2);

Yunya, "elçiler arasında seçkin" (16:7); kocasıyla birlikte Müjde'yi duyurduğu için Pavlus'la birlikte hapiste yatmıştı.

Priska, "Mesih İsa'da emektaşım" (16:3; bkz. Filipililer 4:3);

ve **Meryem, Trifena, Trifosa ve Persis**, "Rab'de gayretle emek verdiler" (16:6, 12).

1 Korintliler 16:16, imanlıları "***her emektaşa boyun eğmeye***" çağırır. 1 Selanikliler 5:12'de ***"aranızda emek verenler"***, ***"Rab'de size önderlik edenler"*** diye nitelendirilir. Burada söz konusu olan, önderlik sorumluluğu taşıyan kişilerdir! Pavlus'un bu kadınları yalnızca imanlılar olarak değil, hizmette önderler olarak saydığı ne kadar vurgulansa azdır. Pavlus bu bölümde birçok imanlıyı selamlar, ama yalnızca on kişiyi emektaş, yani önder olarak niteler ve bunların yedisi kadındır. Üç erkek Akvila, Andronikus ve Urbanus'tur. İlk ikisi karılarıyla birlikte anılır; bu da onların ortak yetkisinin altını çizer.

Pavlus'un kamusal bir topluluğun önderleri arasında bu kadar yüksek bir kadın oranından söz etmesi, antik Yunan edebiyatının bütün tarihinde eşsizdir. Bu, ilk kilisede kadın önderliğinin o zamanki kültür için olağanüstü bir öneme sahip olduğuna işaret eder.

Müjdeci Filipus'un dört kızı, Yoel'in vaadinin Pentikost'ta kızlar için de yerine geldiğinin kanıtıdır:

> *"Ertesi gün yola çıkıp Sezariye'ye vardık; yedilerden biri olan müjdeci Filipus'un evine gidip onun yanında kaldık. Onun **peygamberlik eden, evlenmemiş dört kızı** vardı." Elçilerin İşleri 21:8-9*

Evini Laodikya'daki kiliseye açtığı için Nimfa'nın kilise önderleri arasında olması akla yakındır, ama zorunlu değildir:

> *"Laodikya'daki kardeşlere, **Nimfa**'ya ve onun evinde toplanan kiliseye selam söyleyin." Koloseliler 4:15*

Pavlus Filipi'de birbiriyle anlaşmazlığa düşmüş iki kadından söz eder. Kuşkusuz kilise için önemli hizmetlerde etkindiler; yoksa Pavlus ikisine doğrudan adlarıyla seslenmezdi.

> *"**Evodiya**'ya yalvarıyorum, **Sintihe**'ye de yalvarıyorum: Rab'de aynı düşüncede olsunlar. Evet, senden de rica ediyorum, sadık yoldaşım, Müjde uğrunda benimle birlikte mücadele etmiş olan bu kadınlara yardım et." Filipililer 4:2-3*

Pavlus henüz Mesih'te değilken ve kiliseye zulmederken, Luka'nın iki kez bildirdiği gibi, erkekleri **ve** kadınları hapse atmak için onların peşine düşmüştü (Elçilerin İşleri 8:3; 9:2). Neden kadınları da? İnsan hep önderleri saf dışı bırakır; sürünün sıradan koyunları daha az ilgi çeker ya da hiç ilgi çekmez. Hristiyanlara zulmedilen ülkelerde bugün de böyle yapılmaktadır.

Başka kadınlar

Kadınların ilk kilisede, Orta Çağ'da, Reform döneminde ve uyanış hareketlerinde başardıkları şeylerin çok geniş alanına şimdi girmeye zaman yok. Binlercesi öğretti ve önderlik etti; onlar olmasaydı Hristiyan dünyası bugün büyük olasılıkla farklı görünürdü. Birçoğu adıyla bilinir. Kadın ihtiyarlar olduğu gibi kadın vaizler ve kadın öğretmenler de vardı.

Kadınların yalnızca sözle değil, yazılarıyla da öğrettikleri ve önderlik ettikleri çoğu zaman unutulur. Hristiyan kilisesinin tarihine güçlü bir biçimde damgasını vurmuş ünlü kadın ilahi yazarları ve kadın yazarlar vardır.

Erkeklerle karşılaştırıldıklarında bütünüyle azınlıkta oldukları doğrudur. Bu, kadınların her zaman ve her yerde az ya da çok dezavantajlı olduğu ve kamusal alanda görünmemeleri gereken o günkü kültürel durumla açıklanır. İşte bu, Yaratılış 3:16'nın gölgesindeki dünyasal kültür ve yetişme biçimidir. Bunun Tanrı'nın Egemenliği'yle, şimdi Mesih'te gerçeklik haline gelmiş olanla hiçbir ilgisi yoktur.

Kurtuluş öğretisine dayalı argüman – Mesih'teki kurtuluş

Rab'be yakaran ve O'na güvenen herkes kurtulacaktır. Müjde'nin sevindirici haberi budur. Kurtuluş, esenlik ve sonsuz yaşam istisnasız herkese açıktır. Pavlus Galatyalılar'a 3:26-27'de şöyle yazar:

> ***"Çünkü hepiniz Mesih İsa'ya iman ederek Tanrı'nın oğulları [oldunuz]. Mesih'e bağlı olarak vaftiz edilenlerin hepsi Mesih'i giyindiniz."***

Tanrı'nın oğlu olma ayrıcalığı erkekler için olduğu kadar kadınlar için de geçerlidir. Pavlus'un terminolojisinde kadınlar da "Tanrı'nın oğulları" olur. Elbette kadın olarak onlar Tanrı'nın kızlarıdır da; ama burada Pavlus, oğulların Roma İmparatorluğu'nda sahip olduğu toplumsal konumu vurgular: Bu ayrıcalık şimdi Tanrı'yla ilişkide herkese, kadınlara da verilir.

Buna, özellikle kadınlar için şu da eklenir: Tanrı'nın oğlu olmuş olmanın işareti olarak, onlar için olanaksız olan sünnet değil, suyla vaftiz konulmuştur.

Pavlus bunun ardından o dönemin koşulları için patlayıcı etkisi olan bir ifade ekler. **Herkesin Mesih'te kurtulabileceğini bir kez daha doğrulamaz; çünkü bunu birçok yerde zaten yapmıştır. Onun hedeflediği, Mesih'te ulusal, toplumsal ve cinsiyete dayalı farkların artık hiçbir rol oynamamasıdır**:

> ***"Artık ne Yahudi ne Grek, ne köle ne özgür, ne erkek ve dişi vardır; çünkü hepiniz Mesih İsa'da birsiniz."*** *Galatyalılar 3:28*

Galatyalılar 2:11-3:28'de Pavlus, kilisede kadınlar da dahil olmak üzere bir toplumsal gruba eşit olmayan muamelenin Müjde'yle çeliştiğini vurgular. Uluslardan gelen Hristiyanlara eşit davranmadıkları, hatta onlarla aynı sofrada yemek yemeyi reddettikleri için, elçi Petrus da dahil olmak üzere Yahudi Hristiyanları suçlar. Pavlus, kilisede konumu ya da ayrıcalıkları etnik kökene, toplumsal sınıfa ya da cinsiyete göre dağıtmanın Müjde'yle çeliştiğini savunur. Bütün Hristiyanların kurtuluştaki kimliği yalnızca Mesih'e dayanır!

Bunların hepsi toplumsal kategoriler olduğuna ve "Mesih İsa'da" ifadesi kiliseyle ilgili olduğuna göre (**1:22**), Galatyalılar 3:28'in en açık uygulaması kilisedeki toplumsal ilişkilerdir. **Bu bölüm, kurtuluşu kilisedeki toplumsal yaşamla ayrılmaz biçimde birleştirir.** Pavlus'un bütün yazılarında olduğu gibi, Mesih'teki kurtuluş Mesih'in bedenindeki yaşamdan ayrılamaz. Pavlus'un bu ayrımları reddetmesi,

bunun tersini, yani bütün bu grupların kilisenin pratik yaşamında eşit düzeyde olduğunun onaylanmasını sonuç olarak doğurmalıdır; çünkü hepsi Mesih'te birdir.

Anılan üç insan grubu elbette Hristiyan olarak da doğdukları durumda **kalırlar** (belki özgür olabilecek köleler dışında). Ama o günün ve bugünün dünyasının gelenekleri, dışlamaları ve ayrımcılıkları kilisede, yeni yaratılışta artık geçerli değildir. Kadın ve erkek söz konusu olduğunda, onların ilk yaratılıştaki ilişkisi Mesih'te yeniden kurulmuştur. Sıradan erkek ve kadın köleler de kilisede öğretmen ve önder olabiliyordu; ama kilisenin dışında, kendi toplumsal koşullarında olamıyorlardı.

Galatyalılar 3:28'in yakın bir koşutu 1 Korintliler 11:11'dir:

> ***"Bununla birlikte Rab'de ne kadın erkeksiz bir şeydir ne de erkek kadınsız bir şeydir."***

Pavlus bunu, kadınların da erkekler gibi kilisenin herkese açık toplantılarındaki en önemli etkinliklere önderlik edebileceğinin onaylanması bağlamında söyler – dua (ibadetin dikey boyutu – Tanrı'yla konuşmak) ve peygamberlik (ibadetin yatay boyutu – insanlarla konuşmak) –; yeter ki bunu evliliği ve Hristiyan ahlakını yadsımayan bir biçimde yapsınlar. **Dolayısıyla erkekler ile kadınlar arasında "Rab'de" bir ayrılığın bu reddi, en azından kilise önderliğinin bu etkinlikleri için geçerli olmalıdır.**

Ulusal, toplumsal ve cinsiyete dayalı ayrımların kilisede artık hiçbir anlamı olmadığı yönündeki kurtuluş gerçeğini Pavlus 2 Korintliler 5:16 vd.'de bir kez daha açık seçik dile getirir:

> *"**Bu nedenle bundan böyle kimseyi insan ölçülerine göre tanımıyoruz**; Mesih'i insan ölçülerine göre tanımış olsak da, artık O'nu öyle tanımıyoruz. Bu nedenle bir kimse Mesih'teyse, yeni bir yaratıktır; eski geçmiş, işte yeni olmuştur. Bütün bunlar, Mesih aracılığıyla bizi kendisiyle barıştıran ve bize barıştırma görevini veren Tanrı'dandır: Yani Tanrı Mesih'te dünyayı kendisiyle barıştırıyor, insanların suçlarını onlara saymıyordu ve **barışma sözünü bize emanet etti**."*

Artık kimseyi insan ölçülerine göre tanımıyorsak, o zaman cinsiyet de önemsizdir. Yalnızca Mesih'teki yeni yaratık önemlidir. Peki Tanrı'yla barışmış bu yeni yaratık ne yapar? Barışmayı duyuran görevi yerine getirir! Demek ki herkes vaaz eder.

Mesih'i insan ölçülerine göre yargılayanlar herhalde "Bu marangozun oğlu bize ne söylemek istiyor?" diye düşündüler. Yalnızca dinlemiş olanlar ise O'nun "yetkili biri gibi" öğrettiğini anladılar. Öyleyse bütün insanları ruhsal olarak değerlendirmeyi ve ilk göze çarpan her şeyi (toplumsal konum, dış görünüş, cinsiyet) bir kenara bırakmayı öğrenmeliyiz.

Ruhsal armağanlara dayalı (karizmatik) argüman

Kutsal Ruh kadınların ve erkeklerin üzerine eşit ölçüde dökülmüştür. O, her imanlı kadına ve her imanlı erkeğe dilediği gibi armağanlar verir. Ruhsal armağanların (karizmaların) sayıldığı listelerde öğretme armağanı ve önderlik armağanı da yer alır. **Hiçbir yerde cinsiyete göre ayrım yapılmaz.** Pentikost olayından başlayarak aşağıdaki metinler kendi adına konuşur:

> *"Tersine, bu, Yoel peygamber aracılığıyla bildirilen olaydır: 'Tanrı diyor ki, son günlerde bütün insanların üzerine Ruhum'dan dökeceğim. **Oğullarınız ve kızlarınız peygamberlik edecek**, gençleriniz görümler, yaşlılarınız düşler görecek. O günlerde erkek kölelerimin ve **kadın kölelerimin üzerine de Ruhum'dan dökeceğim, onlar da peygamberlik edecekler**.'" Elçilerin İşleri 2:16-18*

Kutsal Ruh, Mesih'in bedeni olan kilisenin canlandırıldığı, ayakta tutulduğu, yönlendirildiği ve beslendiği ruhsal lütuf armağanlarının da vericisidir. Buna önderlik ya da başkanlık etme armağanı da

dahildir:

> *"Bize verilen lütfa göre farklı armağanlarımız olduğuna göre, peygamberlikse, imanımız oranında peygamberlik edelim; hizmetse, **hizmette kalalım; öğreten, öğretişte**; öğüt veren, öğüt vermede; veren, içtenlikle; **önderlik eden, gayretle**; merhamet eden, sevinçle yapsın." Romalılar 12:6-8*
>
> *Zürcher çevirisi (Almanca Kutsal Kitap çevirisi): 7 ister hizmet etme armağanı olsun, **söz konusu olan hizmetse, söz konusu olan öğretişse öğretmek**, 8 söz konusu olan teselliyse teselli vermek. Başkalarına bir şey veren, art niyetsiz versin; **bir önderlik görevini üstlenen, bunu adanmışlıkla yapsın**; merhamet eden, bunu güler yüzle ve sevinçle yapsın.*
>
> *"Tanrı toplulukta bazılarını şöyle atadı: birinci olarak elçileri, **ikinci olarak peygamberleri, üçüncü olarak öğretmenleri**, sonra mucize yapanları, sonra şifa armağanlarını, yardım edenleri, **yönetenleri**, çeşitli dilleri." 1 Korintliler 12:28*

Ruhsal armağanlara dayalı argüman kendi adına konuşur, kendini açıklar ve en açık olanıdır. Tanrı neden, ilgili kişinin sonra bedenin bina edilmesi için kullanmasına izin verilmeyen armağanlar versin? Anılan armağanların kadınlara da verilmiş olduğunu belirtmeye zaten gerek yoktur. Kadınlar, Tanrı'nın onları yerleştirdiği her ortamda bu armağanları kullanamasaydı, bu bir "sistem hatası" olurdu. Çünkü armağanlar her zaman aynı zamanda görev ve sorumluluktur.

Kadınların armağanları kilisede göreve dönüşmezse ne olur? Pavlus'un 1 Korintliler 12:21'de şöyle betimlediği şey olur: "**Göz** ele, 'Sana ihtiyacım **yok**' **diyemez**; ya da baş ayaklara, 'Size ihtiyacım **yok**' diyemez." Öteki üyelerin hizmetini alçakgönüllülükle kabul etmesi gereken bedenin bazı üyeleri tam da bunu yapmaz, tersine "Size ihtiyacımız yok" der. Böylece kadınların cesareti kırılır ve kadınlar yaralanır. Armağanlı kadınlar, armağanlarına uygun görev alanlarını kilisenin dışında ararlar. Böylece Mesih'in bedeninin etkinliği azalır. Tanrı'nın bize belki bu kız kardeş aracılığıyla, ister peygamberlikle ister öğretişle, söylemek istediği şey işitilmez. Bunun sonucunda yalnızca kadınları değil, Tanrı'nın kendisini de sınırlarız! Çünkü Tanrı kendini erkekler aracılığıyla olduğu kadar kadınlar aracılığıyla da ifade eder. Evet, doğrudur: "Ruh dilediği yerde eser." Tanrı'nın Ruhu, dilediği yerde esmekten insan yapılarıyla alıkonulamaz. Ama O'nu söndürebilir ve kederlendirebiliriz. Ve bunu ne kadar sık yaptık!

Özet

Hem Eski hem Yeni Antlaşma'da Kutsal Yazılar'ın bütünü, kadınların öğretmesini ve önderlik etmesini ***yasaklamaz***. Bunun tersini çıkarmak istenen metinler, giderilmesi ya da ortadan kaldırılması gereken yerel kötü durumları betimler. Kadınlar Hristiyanlık öncesi dönemde, Hristiyanlığın başlangıcında ve bütün kilise tarihi boyunca öğrettiler ve önderlik ettiler. Anlaşılabilir, kültürel, ama Kutsal Kitap'a dayanmayan nedenlerle erkeklere göre azınlıkta kaldılar.

Cinsiyet adaleti, ya da başka bir deyişle eşit haklar, Krallığın bir değeridir; yeniden keşfedilmeli ve Tanrı'nın davası uğruna korunmalı ve geliştirilmelidir.

Kadınların da erkekler gibi öğretmesi ve önderlik etmesi Tanrı'nın isteğiyse, ama bu, erkekler tarafından hangi nedenlerle ve güdülerle olursa olsun, bilerek ya da bilmeyerek hep engelleniyorsa, bu bedene mi yoksa Ruh'a mı ekilmiş bir tohumdur?

"Kadınların Tanrı'ya ve komşularına hizmetinin koşullarını belirleyen, ne onların 'resmî' görevlerde bulunma hakkı ne de bu görevlerde erkeklerle eşit konumda olmalarıdır. Tersine, bunu yapan daha çok

onların yükümlülüğüdür. Hem de Tanrısal armağanlarla yetkilendirilen insani yeteneklerinden doğan yükümlülükler." Dallas Willard

Cinsiyetler arası ilişkiye dair benim tanımım

Sözcüğün asıl anlamıyla tamamlayıcılık, eşit büyüklükte, eşit güçte, eşit değerde iki büyüklüğün birbirini tamamlaması ve birlikteliği demektir. Kadın, örneğin zaman bakımından Adem'den sonra ve Adem'den yaratıldığı için, boyun eğmiş ya da ikinci sıradaki bir yardımcı olarak görülürse bu durum söz konusu değildir. Ancak "tamamlayıcılık" terimi bugünkü teolojik tartışmada bu şekilde kullanıldığı için, Kutsal Kitap'taki cinsiyetler arası ilişkiye dair benim tanımıma uymaz.

Eşitlikçilik de kişisel olarak benim için tam uyan bir terim değildir; çünkü o da, tam da karşılıklı tamamlanma düşüncesini mümkün kılan cinsiyetler arası farkları en azından sözcük olarak zayıflatır ya da göz ardı eder. Kutsal Kitap'taki cinsiyetler arası ilişkiye dair anlayışım kısaca şöyledir:

Tamamlayıcı eşitlikçilik

Yani ötekini zayıf olduğu yerde güçlendiren ve sevgi ve karşılıklı boyun eğme içinde bir birliğin yaşandığı karşılıklı tamamlanma ve birliktelik.

Ben, eşim, birçok kız kardeş ve evli çift, tam eşitliğin Kutsal Kitap'a dayalı gerekçelerini bir özgürleşme olarak yaşadık ve İsa'yla ve birbirimizle olan ilişkimizi yeni bir boyutta tanıdık. Bu özgürlük, Müjde'nin özgürlüğünün ayrılmaz bir parçasıdır. Kadın olmak bir kısıtlama ve indirgeme değil de Tanrı'nın başlangıçtan beri istediği biçime ve şeye yüceltilme olduğunda, bu sevindirici bir haberdir.

"Kadınlar, Bizi Bağışlayın!" adlı kitabımın başlığı, biz erkeklerin – elbette yalnızca bunu kabul edenlerin – yorumlama ve önderlik üstünlüğünü zorla ele geçirdiğimizi ve kadınları bundan dışladığımızı içtenlikle söylemek ister. Kendim de desteklemiş olduğum bu ayrımcılıktan utanıyorum. Kitabımla bundan açıkça uzaklaştım. Bazı kardeşlerin kitabıma gösterdiği öfke, egemenlikleri sorgulandığında erkeklerin nasıl tepki verdiğine dair bir tutumu bana gösteriyor. Buna bir son verilmelidir. Buna çoktan bir son verilmiş olmalıydı.

16 Eylül 2023 tarihinde FeG Rhein-Sieg'de verilen konferans, Hans-Jörg Ronsdorf

Bu konferans şu ana sayfadan ücretsiz olarak indirilebilir: www.hans-joerg-ronsdorf.de

---

Notlar

1. (Almanca metinde) her iki cinsiyetten kişiler için üst kavram olarak genel eril biçimi kullanıyorum; bence açıklık için gerekli ya da yararlı olduğu yerlerde istisnalar yapıyorum.
2. ***Prostatis*** sözcüğü, "rütbe olarak önünde" ve "durmak" anlamına gelen Grekçe sözcüklerden oluşur. Burada uygun düşebilecek, Yeni Antlaşma'daki bütün akraba sözcüklerin her anlamı önderlikle ilgilidir.